

Stichting Foundation for Restoring European Ecosystems
verkorte naam : FREE

Financieel jaarverslag

periode 1 januari t/m 31 december 2013

INHOUD	<u>blz.</u>
<u>Voorblad</u>	1
<u>Inhoud</u>	2
<u>Algemene gegevens</u>	3-4
<u>Voorwoord Financieel verslag</u>	5-7
 <u>Jaarrekening 2013</u>	
Balans per 31 december 2013	8-9
Staat van baten en lasten over 2013	10
Algemene toelichting (grondslagen)	11
Toelichting op de balans	12-13
Toelichting op de exploitatierekening	14-17
 <u>Overig</u>	
Beoordelingsverklaring accountant	18

ALGEMENE GEGEGEVENS

Statutaire naam : Stichting Foundation for Restoring Ecosystems
Adres : p/a Augustuslaan 36
Woonplaats : Beuningen
Rechtsvorm : stichting
Opgericht : notariële akte d.d. 4 juli 2007 (met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2007)
Inschrijving KvK : 09172686

Het bestuur van de stichting was per 31 december 2013 als volgt samengesteld:
de heer C. Braat, bestuurder

De Raad van Toezicht was per 31 december 2013 als volgt samengesteld

- de heer M.J.J.A.A. Korthals, voorzitter
- de heer J.H. Kuper, penningmeester
- mevrouw G.M. Leltz
- mevrouw D. Nijland (per 15 april 2013)
- de heer C.N. de Boer
- de heer W.T. van Gelder

De stichting heeft ten doel:

Het ontwikkelen van natuurgebieden waar natuurlijke processen bepalend zijn voor het aanzien van het landschap en het voorkomen van planten en dieren. De stichting richt zich met name op het herstellen van de rol van grote dieren die oorspronkelijk deel uit maakten van de Europese fauna en die een sleutelrol vervullen in het functioneren van ecosystemen. De stichting beijvert zich er voor deze dieren een zo groot mogelijke vrijheid te geven, zowel praktisch als juridisch.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het inrichten en waar nodig beheren van gebieden
- het waar nodig beheren van zoogdierpopulaties
- het geven van voorlichting
- het verzorgen van onderwijsprojecten
- het leveren van praktische ondersteuning en beheersadviezen aan derden
- het opsporen van en samenwerken met economische dragers voor natuurontwikkeling
- het experimenteel opzetten van ondersteunende commerciële activiteiten
- als gesprekspartner/belanghebbende optreden (met alle wettige middelen) in inspraak-, besluitvoorbereidings- en vergunningprocedures aangaande natuur en landschap

De stichting beoogt niet het maken van winst.

Omvang activiteiten en kuddebeheer

De stichting heeft per 31 december 2013 op ca. 40 plaatsen in Nederland de volgende dieren onder haar beheer;

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
- Runderen		
* Rode geus/Saler/Brandrood	105	117
* Hooglander	244	192
* Galloway	385	434
* Heckrund	0	13
	<hr/>	<hr/>
	734	756
- Wisent	24	16
- Koniks	271	370
Totaal aantal dieren	<hr/> 1.029	<hr/> 1.142

Personele gegevens

Eind december 2013 waren 11 mensen (samen 8,075 fte) in dienst (in 2012 - 8,075 fte). Er zijn in 2013 geen wisselingen geweest. Naast deze medewerkers wordt een aantal freelancers ingehuurd voor het beheer van een aantal gebieden.

Overzicht medewerkers per 31-12-2013

Heel 2013 in dienst

Chris Braat (directeur), 0,8 fte
Linda Abbing (beheerder/voorlichter), 0,5 fte
Tanja de Bode (beheerder/voorlichter), 0,675 fte
Marc Büchner (medewerker marketing en
Patrick van den Burg (beheerder/voorlichter), 0,95 fte
Jos Cornelissen (beheerder/voorlichter), 1,0 fte
Fokko Erhart (beheerder/voorlichter), 0,8 fte
Marijke van Rootselaar (administratief medewerker), 0,4 fte
Roeland Vermeulen (beheerder/voorlichter), 0,9 fte
Wilbert Verriet (toezichthouder), 1,0 fte
Arjen Boerman (beheerder/voorlichter) per 1-3-2012, 0,4 fte

VOORWOORD FINANCIEEL VERSLAG OVER DE PERIODE 1 JANUARI T/M 31 DECEMBER 2013

Algemeen

In 2013 heeft FREE Nature haar rol als ontwikkelaar van 'Natuur op eigen benen' verder verstevigd. Door groei van bestaande gebieden is de opbrengst uit beheer van gebieden toegenomen naar €478.938 (2012: €441.452). De inkomsten uit verkoop van vlees groeiden naar €236.156 (2012: €219.954). De directe kosten voor kuddebeheer namen ondanks de lange winter waarin moest worden bijgevoerd af naar €221.618 (2012: €227.064). De verwerkings- en verkoopkosten van wildernisvlees namen af naar €83.479 (2012: €103.439), waarmee de marge op verkoop van vlees verbeterde. De inkomsten uit cursussen en advisering namen helaas af van €100.010 (2012) naar €67.947 (2013). Er is over 2013 een positief financieel resultaat behaald van €46.231 (2012: €17.892). Het is verheugend dat de kernactiviteit van FREE Nature, het ontwikkelen van natuurgebieden met halfwilde kuddes, dank zij goede samenwerking met opdrachtgevers nu financieel gezond is. Op het vlak van opleiding, advisering en vernieuwing liggen mogelijkheden die FREE Nature de komende jaren wil realiseren. Op dit punt ontbreekt het FREE Nature nog aan netwerk en bekendheid.

De Natuurgebieden

In 2013 ontwikkelde FREE Nature voor 25 verschillende opdrachtgevers in 29 gebieden met een totale oppervlakte van 2.700 hectare verrassende natuur. In Limburg groeiden de gebieden Grensmaas en Kempen~Broek fors in omvang doordat opdrachtgevers Staatsbosbeheer en ARK Natuurontwikkeling succesvol waren in aankoop en inrichting. Voor Naardermeer (Natuurmonumenten) en Beuningen (Alliander, GDF-Suez) sloot FREE Nature nieuwe meerjarige contracten af voor het beheer. Met het Zeeuwse Landschap werd een overeenkomst gesloten voor ontwikkeling van twee nieuwe gebieden in Zeeland waar in december de eerste kuddes koniks zijn geïntroduceerd. Voor enkele kleine gebieden (De Horst in Limburg en twee gebieden in de Rotterdamse Haven) was 2013 het laatste jaar dat FREE Nature het beheer verzorgde. Hier hebben de opdrachtgevers andere beheerkeuzes gemaakt. Er is een tendens naar grotere aaneengesloten gebieden met meer ruimte voor natuurlijke processen en een goede balans tussen inkomsten en beheerkosten. Dat is zonder meer een positieve ontwikkeling die past bij de missie van FREE Nature: 'natuur op eigen benen'. FREE Nature realiseert die missie door goed contact met opdrachtgevers om hen te helpen te voldoen aan hun eigen doelstellingen en verplichtingen. Planten, dieren en mensen plukken daar de vruchten van. Niet voor niets liggen belangrijke gebieden waar FREE Nature werkt bij grote steden: Rotterdam (Landtong Rozenburg), Vlaardingen (Broekpolder), Amsterdam (Geuzenbos), Den Bosch (Diezemonding), Nijmegen (Gelderse Poort en Beuningse Uiterwaarden) en Maastricht (Grensmaas).

De dieren

De omvang van de kuddes nam in 2013 iets af (2012: 1.142 dieren, 2013: 1.029 dieren), ondanks de groei in oppervlakte. De afgelopen jaren moesten iedere winter in diverse gebieden dieren worden bijgevoerd om aan de zorgplicht te voldoen. Bijvoeren is niet goed voor de ontwikkeling van de gebieden en verstoort een natuurlijk terreingebruik van de kuddes. Om te vermijden dat er in de komende winter opnieuw moest worden bijgevoerd zijn met name in de Waaluitwaarden in overleg met Staatsbosbeheer bij de vangacties in het najaar de kuddes in omvang terug gebracht. Voor een deel van de koniks werden een nieuwe leefgebieden gevonden in Frankrijk, Bulgarije (Rhodopen, Goud van Thracië) en Zeeland. Toch moesten helaas veel koniks geslacht worden. De omvang van de wisentkudde in het Kraansvlak nam toe van 16 naar 24 dieren door geboortes en door introductie van enkele stieren uit Frankrijk (om inteelt te voorkomen).

Verantwoord goed vlees

De kuddes van FREE Nature hebben geen productiedoel; de dieren zijn onderdeel van de levensgemeenschap in de gebieden waar ze leven. Om voedseltekorten en overbegrazing te vermijden haalt FREE Nature elk najaar dieren uit de kuddes. Verkoop van het Wildernisvlees voorziet in een vraag bij klanten en levert inkomsten op die het kuddebeheer betaalbaar helpen houden. De afgelopen jaren is opbrengst van vlees steeds gegroeid tot nu maar liefst €236.156. Na verkenning van diverse vermarkingsstrategieën in de afgelopen jaren is besloten om de keten helemaal in eigen hand te houden en van daaruit de opbrengst te optimaliseren. De marge blijft zo beperkt en FREE Nature houdt zelf zicht op wat er met de dieren gebeurt. De lokale verkoop van vers vlees onder de merknaam Galloway Naardermeer is een succes: het vlees is altijd bij voorintekening uitverkocht en er zijn geen kosten voor invriezen en opslag. Deze manier van verkoop is wellicht ook in andere gebieden toepasbaar, al kan het succes niet zonder meer gekopieerd worden. In 2013 zijn diverse nieuwe afhaalpunten gestart: in Den Haag, Amsterdam en Amersfoort.

Leven en delen

Het ontwikkelen en delen van kennis is een belangrijk onderdeel van FREE Nature dat echter een beperkt deel van de omzet vormt. Vanuit de praktijk van natuurontwikkeling en kuddebeheer komt ervaringskennis waar anderen baat bij kunnen hebben. De algemene begrazingscursus had in 2013 minder deelnemers dan in 2012. Voor de medewerkers van het Flevolandschap ontwikkelde FREE Nature een speciale vierdaagse cursus op maat.

In het proces om het Nationaal Park Schiermonnikoog samen met de bewoners en daar werkende organisaties (o.a. Natuurmonumenten) verder te ontwikkelen tot een dynamisch kustlandschap werden door inzet van FREE Nature belangrijke stappen gezet. In samenspraak met tal van belanghebbenden maakte FREE Nature een begrazingsplan, waarin ook de wisent een plek kreeg. Door een brede delegatie van het eiland mee te nemen naar het Kraansvlak en het Geuzenbos konden mensen zich zelf een beeld vormen van begrazing en grote grazers.

FREE Nature ondersteunde Waternet in de discussie over het beheer van de Damhertenpopulatie in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Een voorstel om een deel van de populatie te vangen en te verplaatsen kreeg uiteindelijk onvoldoende politieke steun. Voordeel van de werkwijze zou zijn geweest dat dieren bijdragen aan natuurontwikkeling elders in Europa en dat de damherten niet schuw worden en zichtbaar blijven voor bezoekers.

Net als in 2012 organiseerde FREE Nature in september een ontmoeting en excursie voor haar relaties, dit maal in de Broekpolder (Vlaardingen). Over dit gebied in ontwikkeling is een prachtig verhaal te vertellen: hoe dankzij initiatief en doorzettingsvermogen van mensen uit Vlaardingen (verenigd in de Federatie Broekpolder) een oud slibdepot transformeert in een wild natuurgebied in de Rijnmond. Ondanks het sombere weer hadden de aanwezigen een inspirerende middag. De Schotse Hooglanders lieten onder andere zien dat ze goed in staat zijn om de Perzische berenklaauw de kop in te drukken.

In 2013 werd een vernieuwde versie gemaakt van de folder 'Vragen en antwoorden over natuurlijke begrazing'. Ook werd een inhoudelijk bredere, Engelstalige versie van deze folder gemaakt, in samenwerking met Eurosite. De folder blijkt gezien de belangstelling die er voor is in een behoefte te voorzien. Op zowel de Nederlandse als de Engelstalige website verschenen met grote regelmaat nieuwsberichten uit praktijk en onderzoek. Via Twitter en Facebook weet een groeiende groep volgers de website van FREE Nature te vinden. Via een tweewekelijks bericht samen met Natuurbericht bereikt nieuws van FREE Nature inmiddels duizenden mensen.

Samen werken aan ontwikkeling

De kern van FREE Nature bestaat uit elf mensen in loondienst en drie freelancers die langjarig aan FREE Nature verbonden zijn. Deze mensen hebben veel ruimte en verantwoordelijkheid om een eigen invulling te geven aan hun inzet voor (de opdrachtgevers van) FREE Nature. Bij zo veel vrijheid vraagt het de aandacht om samen op eenzelfde koers te blijven en elkaar regelmatig te spreken. Op excursies en tweemaandelijks overleggen wisselen mensen ervaringen en meningen uit. Dit jaar kregen alle medewerkers een korte training in omgaan met de media. Een eerste stap om te komen tot een sterkere communicatiestrategie, want veel mensen kennen FREE Nature nog niet.

Steeds meer mensen zetten zich vrijwillig in om samen met FREE Nature ontwikkeling van gebieden en kuddes goed te begeleiden. Met name in de Broekpolder, het Kempen~Broek, Loevestein en de Klompenwaard konden we veel nieuwe vrijwilligers verwelkomen. Het goed begeleiden van deze enthousiaste mensen is een vak op zich waar we de komende jaren meer aandacht aan geven. De barbecue voor alle vrijwilligers, op een stralende junidag in De Staart (Oud Beijerland) was een groot feest.

Tot slot

Al met al een jaar waarin de basis van FREE Nature versterkt is en meer mensen onze werkwijze hebben leren kennen en waarderen. Vanuit deze basis wil FREE Nature de komende jaren verder werken aan gebieden waar de natuur op eigen benen staat en waar mensen vrij kunnen genieten. We zijn nog maar net begonnen.

Zwolle, 16 maart 2014

Chris Braat, directeur FREE Nature

BALANS PER 31 DECEMBER 2013 (Na resultaatverdeling)

	31 december 2013	31 december 2012
ACTIVA		
Materiële vaste activa:		
Inventaris	84	2.354
Aanhangers/trailers	1.561	3.508
Vervoermiddelen	24.033	9.133
	25.678	14.995
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Wildernisvlees	33.240	15.174
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	52.865	49.224
Overige vorderingen en overlopende activa	9.196	6.697
	62.061	55.921
Liquide middelen		
Rabobank, rekeningen courant	45.343	27.391
Rabobank, BedrijfsTelerekening	200.382	201.447
	245.725	228.838
TOTAAL	366.704	314.928

BALANS PER 31 DECEMBER 2013 (Na resultaatverdeling)

	31 december 2013	31 december 2012
<u>PASSIVA</u>		
EIGEN VERMOGEN		
Continuïteitsreserve	235.441	189.210
Overige Reserves		
Reserve calamiteiten	7.500	7.500
VREEMD VERMOGEN KORT		
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	62.580	46.451
Loonheffing/sociale lasten	7.539	9.470
Omzetbelasting	1.432	4.196
Pensioenfonds	752	0
Vooruitontvangen bedragen	3.000	8.450
Overige schulden en overlopende passiva	48.460	49.651
	123.763	118.218
TOTAAL	366.704	314.928

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

	<u>Werkelijk 2013</u>	<u>Begroot 2013</u>	<u>Werkelijk 2012</u>
<u>BATEN</u>			
Opbrengst (kudde)beheer	478.938	461.730	441.452
Opbrengst levende dieren	17.544	2.000	22.815
Opbrengst vlees	236.156	160.000	219.954
Opbrengst Cursussen	12.495	18.500	36.385
Opbrengst advisering	55.452	50.000	63.625
Totaal Opbrengsten (A)	800.585	692.230	784.231
<u>DIRECTE KOSTEN</u>			
Kosten (kudde)beheer	221.618	194.524	227.064
Kosten verkoop (Wildernis)vlees	83.479	54.350	103.439
Cursuskosten	6.115	7.500	15.260
Inhuur derden/advies	0	0	1.582
Totaal directe kosten (B)	311.212	256.374	347.345
Bruto resultaat (A - B)	489.373	435.856	436.886
<u>ORGANISATIE KOSTEN</u>			
Loonkosten	333.643	335.600	322.090
Kantoorkosten	13.804	11.900	13.605
Vervoerskosten	57.459	46.750	37.361
Verkoopkosten (PR&representatie)	3.778	5.000	4.041
Financieringskosten (kst Banken)	(595)	(100)	(1.609)
Overige organisatie kosten	25.591	27.550	30.154
Afschrijvingskosten	9.462	9.030	13.352
Totale Organisatie kosten (C)	443.142	435.730	418.994
Netto resultaat (A-B-C)	46.231	126	17.892
Voorstel resultaatbestemming;			
Reserve calamiteiten	0	0	7.500
Continuïteitsreserve	46.231	126	10.392
	46.231	126	17.892

ALGEMENE TOELICHTING

Op de stichting is van toepassing de wettelijke regeling betreffende de jaarverslaglegging voor organisaties zonder winststreven als bedoeld in Richtlijn 640 van de Raad van de Jaarverslaggeving.

De stichting is vennootschaps- en omzetbelasting plichtig voor advisering en voor de verkoop van wildernisvlees. Met de belastingdienst is in 2007 de afspraak gemaakt voor een voorlopige vrijstelling van aangifte van vennootschapsbelasting, met dien verstande dat na 5 jaar dit opnieuw bezien zou worden. In 2012 is dit nader onderzocht met de fiscalist. De uitkomst is dat over de afgelopen 5 jaar geen sprake is van een mogelijke aanslag vennootschapsbelasting. Hierover is een brief verzonden naar de belastingdienst.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Opbrengsten en kosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot ontvangsten en uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid. Opbrengsten zijn verantwoord voor zover zij inbaar zijn, lasten en risico's, welke hun oorsprong hebben in het boekjaar, zodra zij voorzienbaar zijn.

Materiële Vaste Activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen gebaseerd op de geschatte levensduur en met inachtneming van eventuele restwaarden. Ten aanzien van de bij splitsing verkregen materiële vaste activa is de voorheen gevolgde afschrijvingsmethodiek voortgezet. In het boekjaar is er extra afgeschreven op de vervoersmiddelen. De restwaarde is verlaagd van 10% naar 5% van de aanschafwaarde.

De kuddes runderen, paarden en wisenten, die in het kader van de doelstelling van de stichting de (beheerde) natuurgebieden begrazen, worden niet geactiveerd.

Voorraad wildernisvlees

De voorraad wildernisvlees wordt gewaardeerd tegen 75% van de verkoopwaarde. In de 75% is rekening gehouden met de verkoopkosten en mogelijke incurantheid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa hebben naar hun aard in de regel een looptijd van niet langer dan een jaar. Vorderingen op debiteuren en overige vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte waarderingcorrecties wegens vermoedelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

Binnen het beschikbare eigen vermogen worden de directe middelen bestemd voor de uitvoering van specifieke projecten waarvoor (nog) geen externe financiering verkregen is. Daarnaast wordt een continuïteitsreserve opgebouwd. Deze continuïteitsreserve zal gedoteerd worden totdat het saldo is bereikt van 3/4 van de jaarlijkse personele- én vaste lasten.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben naar hun aard in de regel een looptijd van niet langer dan een jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET EXPLOITATIESALDO

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten, verminderd met de eventueel hierover geheven belastingen en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen, lasten. De direct aan de opbrengsten toe te rekenen kosten zijn als directe kosten verantwoord.

De kosten en lasten zijn bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De (buitengewone) baten en lasten, alsmede de rentebaten en rentelasten zijn verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Begroting

De begroting voor het verslagjaar kwam uit op een positief resultaat van € 126. Deze is in de vergadering van de Raad van Toezicht d.d. 10-12-2012 goedgekeurd. Deze begroting is in dit verslag opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa

	<u>Inventaris</u>	<u>Aanhangwag ens/trailers</u>	<u>Vervoers- middelen</u>	<u>Totaal</u>
Stand per 1 januari 2013				
Aanschafprijs	32.362	19.904	47.504	99.770
Cumulatieve afschrijvingen	<u>(30.008)</u>	<u>(16.396)</u>	<u>(38.371)</u>	<u>(84.775)</u>
Boekwaarden	<u>2.354</u>	<u>3.508</u>	<u>9.133</u>	<u>14.995</u>
Mutaties				
Investerings	0	0	20.830	20.830
Desinvesterings	0	0	(13.705)	(13.705)
Cum.afschr.desinvesterings	0	0	13.020	13.020
Afschrijvingen	<u>(2.270)</u>	<u>(1.947)</u>	<u>(5.245)</u>	<u>(9.462)</u>
	<u>(2.270)</u>	<u>(1.947)</u>	<u>14.900</u>	<u>10.683</u>
Stand per 31 december 2013				
Aanschafprijs	32.362	19.904	54.629	106.895
Cumulatieve afschrijvingen	<u>(32.278)</u>	<u>(18.343)</u>	<u>(30.596)</u>	<u>(81.217)</u>
Boekwaarden	<u>84</u>	<u>1.561</u>	<u>24.033</u>	<u>25.678</u>
Afschrijvingspercentage	25%/33%	25%	25%/33%	

Debiteuren

	2013	2012
Wildernisvlees	16.275	20.595
Overige (beheersvergoedingen/advies etc.)	<u>36.590</u>	<u>28.629</u>
	<u>52.865</u>	<u>49.224</u>

Overige vorderingen/overlopende activa

Waarborgsommen	1.150	150
Vooruitbetaalde bedragen	156	562
Voorschotten personeel	1.750	2.000
Overige vorderingen	<u>6.140</u>	<u>3.985</u>
	<u>9.196</u>	<u>6.697</u>

TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Continuïteitsreserve

	2013	2012
Beginsaldo	189.210	178.818
Resultaat exploitatie	46.231	10.392
Saldo 31 december	235.441	189.210

Reserve calamiteiten

Beginsaldo	7.500	0
dotatie boekjaar	0	7.500
Saldo 31 december	7.500	7.500

Vooruitontvangen bedragen

Natuurmonumenten, Nationaal Park Veluwezoom	1.000	6.450
Overig	2.000	2.000
	3.000	8.450

Overige schulden en overlopende passiva

Nog te ontvangen facturen	9.513	4.897
Natuurmonumenten/afdracht opbr.beesten	15.387	18.510
Reservering vakantietoelage	13.355	13.509
Nog te verrekenen reiskosten personeel	3.957	6.528
Nog te verrekenen accountants-en administratiekosten	6.000	6.000
Overig	248	208
	48.460	49.651

Niet uit de balans blijvende verplichtingen (op jaarbasis):

Geen.

SPECIFICATIE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

omschrijving	WERKELIJK 2013	BEGROOT 2013	WERKELIJK 2012
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Terreingeb.beheer+voorlichting	447.292		416.936
Overige	31.646		24.516
Opbrengst (kudde)beheer	478.938	461.730	441.452
Verkopen levende dieren nat.	17.544	2.000	22.815
Opbrengst levende dieren	17.544	2.000	22.815
Opbrengst Wildernisvlees	205.920	130.000	190.046
Verkoop t.b.v. slacht belast	30.236	30.000	29.908
Opbrengst vlees(&huiden)	236.156	160.000	219.954
Opbrengst cursussen	12.495	18.000	36.335
opbrengst veldlessen	0	500	50
Opbrengst cursussen&veldlessen	12.495	18.500	36.385
Adviezen/excursies onbelast	7.305		8.831
adviezen excursies belast	48.147		54.794
Opbrengst advisering	55.452	50.000	63.625
TOTAAL OPBRENGSTEN (A)	800.585	692.230	784.231

SPECIFICATIE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

omschrijving	<u>WERKELIJK 2013</u>	<u>BEGROOT 2013</u>	<u>WERKELIJK 2012</u>
Directe kosten			
Hooi/voer			
Hooi/voer/dierenarts/afvoeroverleden dieren	37.132	19.315	15.334
Transportkosten derden	13.681	15.765	23.524
materialen/afrastering	19.234	12.600	33.531
Overige kosten	9.313	9.525	5.815
Afdracht verkoop dieren NM 50%	15.387	0	18.510
Toezichthouder (freelance+vrijwilligers)	78.451	86.819	86.913
Toezicht (vrijwilligers)			
DNA onderzoek	13.728	19.000	16.877
Afvoer overleden dieren	1.525	2.000	1.284
Advisering kuddeopbouw/database	18.882	17.000	16.478
Wettelijke verplichtingen	13.616	10.000	7.509
Kosten Veldlessen	0	0	0
Teamdagen Toezichthouders	669	2.500	1.289
Kosten Kuddebeheer	221.618	194.524	227.064
Slachtkosten wildernisvlees	32.544	20.000	24.001
Inpakken wildernisvlees	32.918	18.000	23.083
Vriezen wildernisvlees	4.357	2.400	2.513
Promotie wildernisvlees	1.289	1.500	1.689
Transport	10.891	6.000	12.010
Overige wildernisvlees	13.680	3.950	18.175
inkoop slachtdieren	5.866	2.500	3.217
Voorraadmutatie wildernisvlees	(18.066)		18.751
Kosten verkoop (wildernis)vlees	83.479	54.350	103.439
Cursuskosten	6.115	7.500	15.260
Cursuskosten	6.115	7.500	15.260
Natuuronderzoek	0	0	1.200
Inhuur derden/advies	0	0	382
Inhuur derden/advies	0	0	1.582
Totaal directe kosten (B)	311.212	256.374	347.345
BRUTO RESULTAAT (A-B)	489.373	435.856	436.886

SPECIFICATIE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

omschrijving	WERKELIJK 2013	BEGROOT 2013	WERKELIJK 2012
Bruto lonen	238.389	238.300	226.468
kantoorvergoeding	13.094	13.100	12.804
Vakantietoeslag	18.237	19.100	18.117
Uitkering Ziekengeld	(6.593)	0	(12.024)
Loonkostensubsidies	0	0	0
Sociale lasten	44.024	43.800	41.935
Sociale lasten vakantiegeld	113	0	101
Pensioenpremies	8.280	7.700	7.211
spaarloon	0	0	0
Arbodienst	1.373	1.100	1.197
Ziekengeldverzekering	8.421	8.400	6.693
Opleiding- cursuskosten	5.023	1.000	1.184
Onkostenvergoedingen	3.060	3.100	2.933
Overige personeelskosten	222	0	1.246
Loonkosten	333.643	335.600	307.865
Huur kantoorruimte	0	0	0
Huur loodsen/garagebox	0	0	0
Overige huisvestingskosten	0	0	0
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoorbenodigdheden	1.406	1.500	1.758
Portokosten	478	900	805
Telefoonkosten	11.651	9.000	9.379
Drukwerk	0	0	0
Computer/Software/internet	269	500	1.663
Kantoorkosten	13.804	11.900	13.605
Brandstof	7.363	6.000	8.757
Bijtelling auto's	-606	0	0
Boekwinst auto's	-265	0	0
Rep/onderh.vervoermiddelen	11.259	4.500	2.497
Assurantie wagenpark	4.945	4.500	5.336
Belasting wagenpark	693	750	899
Overige autokosten/fietskst.	669	0	0
kilometers belast	14.664	15.000	14.225
Reis- en verblijfjfst (incl.onbelaste km's)	18.737	16.000	19.872
		0	
Vervoerskosten	57.459	46.750	51.586

SPECIFICATIE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2013

omschrijving	WERKELIJK 2013	BEGROOT 2013	WERKELIJK 2012
Reclame/promotie	2.854	3.500	4.201
Representatiekosten	1.494	1.500	0
afrondingsverschillen	(570)	0	-160
Verkoopkosten	3.778	5.000	4.041
Bankrente/kosten	729	400	327
Overige financieringskosten	(1.324)	(500)	(1.936)
Financieringskosten	(595)	-100	(1.609)
Contributie/abonnementen	2.019	200	156
bestuursonkosten	1.174	300	9
Advieskosten P&O	0	3.000	621
Accountantskosten	5.723	4.500	8.246
Salarisadministratie	1.183	1.250	1.291
Administratieve ondersteuning	10.185	12.000	13.623
vergaderkosten	1.393	2.000	2.695
Assuranties	2.364	2.500	2.468
Diverse algemene kosten	0	0	45
advieskosten/juridische zaken	1.550	1.800	1.000
Overige organisatiekosten	25.591	27.550	30.154
Afschr. Inventarissen	2.270	2.270	4.524
Afschr aanhangers/trailers	1.947	1.160	2.201
Afschr vervoermiddelen	5.245	5.600	6.627
Afschrijvingskosten	9.462	9.030	13.352